

Puudega inimese võrdne kohtlemine

Liisa Pakosta

Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik

ÜLE LÄVEPAKU

Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet

15. 03. 2016

VÕRDNE KOHTLEMINE

Endla tn, Tallinn. Foto: Juho Kalberg

- **VÕRDNE KOHTLEMINE**
TÄHENDAB SEDA, ET VÕRDSEID
KOHELDAKSE VÕRDSELT JA
EBAVÕRDSEID VÕRDSETE
VÕIMALUSTENI AITAVALT.

VOLINIKU PÄDEVUS:

- KUI INIMENE TAHAB JA SUUDAB
ÕPPIDA VÕI TÖÖTADA, AGA TEDA
TAKISTAVAD TEMAST ENDAST
MITTE OLENEVAD ASJAOLUD,
SIIS NEED TAKISTUSED TULEB
KÕRVALDADA.

”MIS MINUST SAAB?”

- PUUDEGA INIMENE TAHAB ÕPPIDA. Tugiteenuste rahastamine, ligipääs, tugiisik, tõlk, tööpraktika, õppekava, kutse omistamine jms.
- PUUDEGA LAPSE VANEM / VANEMA HOOLDAJA TAHAB KÄIA TÖÖL. Hoolduskohustus, transport, lapse võimalused, rehabilitatsiooniplaan. Jms.
- PUUDEGA INIMENE TAHAB KÄIA TÖÖL. Suhtumine. Ei leia töökohta. Ei pääse tööle. Transport. Töökohas ei saada erisustest aru. Koondamine. Ahistamine. Infopuudus. Solgutamine. Haiguslehe kord. Jms.
- TÖÖL KÄIMIST TAKISTAVAD MUUD ASJAOLUD. Arestitud konto. Eestkoste. 100%-lise töövõimetusega tööinimene. Ääremaastumine. Perekondlikud kohustused. Jms.

SUUR EESMÄRK

- KÕIKIDE INIMESTE ENESETEOSTUS ON NORMAALSUS.
- KÕIKIDE INIMESTE LIIKUMINE ON NORMAALSUS.
- ÜHTLUSKOOL
- KEDAGI EI JÄETA MAHA
- KÕIK INIMESED ON VAJALIKUD JA KASULIKUD
- ÜHISKOND KASUTAB RESSURSSSE EFEKTIIVSELT
- IGAÜKS TEAB JA TUNNEB, ET EESTI RIIK KAITSEB TEDA

Kalevi tn, Tallinn. Foto: Ingrid Maasik

“Uhtluskooli põhimõte on selles, et igal riigikodanikul on õigus haridusevalguse osaliseks saada niisugusel määral, kui seda võimaldavad temale ta omad võimed ja vaimuanded”.

Johannes Käis, 1920ndad

ERIKAITSEGA ÕIGUSED

- VÕRDSE KOHTLEMISE SEADUS (VõKS)
- SOOLISE VÕRDÕIGUSLIKKUSE SEADUS (peamiselt perekondlike kohustuste täitmisega seonduvalt)

VõKS § 5. Puue

Käesoleva seaduse tähenduses on puue inimese anatoomilise, füsioloogilise või psüühilise struktuuri või funktsiooni kaotus või kõrvalekalle, millel on oluline ja pikaajaline ebasoodus mõju igapäevatoimingute sooritamisele.

Rävala pst, Tallinn. Foto: Juho Kalberg

PÖÖRDUMINE VOLINIKU POOLE

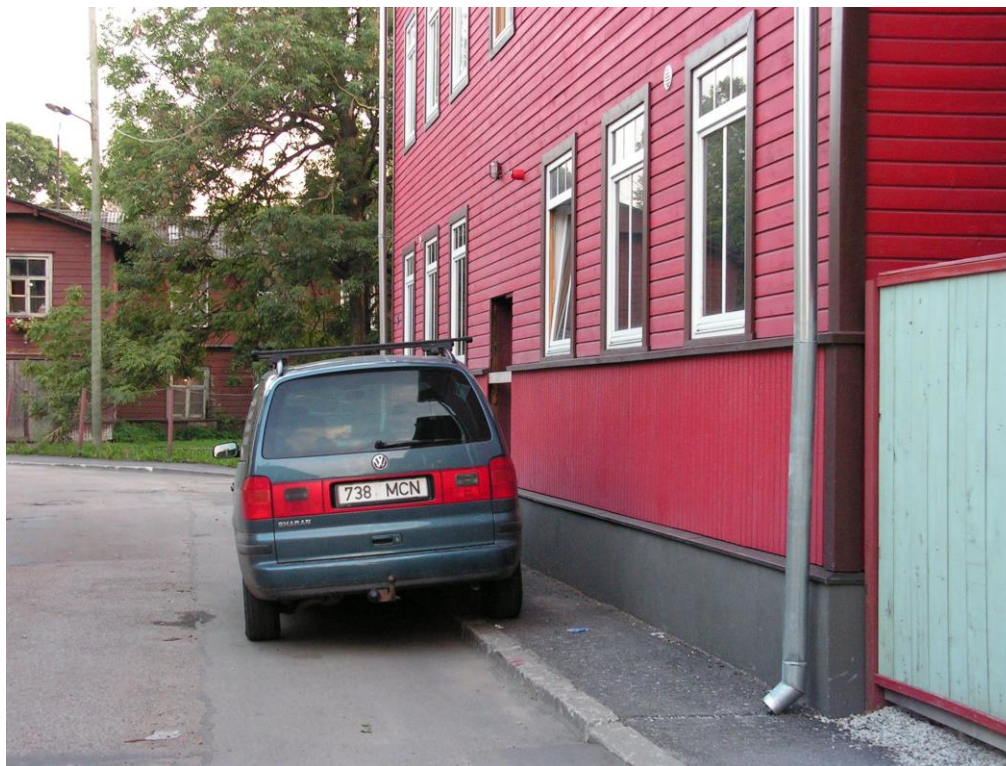
Põhja pst, Tallinn. Foto: Juho Kalberg.

- ÕIGUSNÕU: KAS ON DISKRIMINEERITUD? KUIDAS VÄLTIDA EBAVÕRDSET KOHTLEMIST? (TÖÖ, HARIDUS).
- KAS MÕNI MÄÄRUS, SEADUS VÕI AKT EI LASE INIMESE MOODI OLLA?
- KAS EUROOPA LIIDU RAHADE KASUTAMINE AITAB KAASA VÕRDSEMALE EESTILE?
- VÕRDSE KOHTLEMISE EDENDAMINE.

TÖÖ + TÖÖLE + ÕPIN TÖÖKS

- Nii töö kui hariduse puhul ligipääsetavus.
- Töösuhetes ka töökoha, töökorralduse ja tööaja kohandamine. Kui kohandamine ei ole eproportsionaalne ja tööandja keeldub, diskrimineerimine puude alusel.
- Töötukassa teenused asjakohaste meetmete rakendamiseks: kui riik toetab, ei ole eproportsionaalne kohustus.
- Pöördumised: ligipääsetavus, eriti ühistranspordi; sotsiaalteenuste kättesaamatus (pole pädevuses), tööasjad, haridus.

Kalju tn. Tallinn. Foto: Andres Lepp

VOLINIKU ARVAMUS

- ÕIGUSLIK SEISUKOHT DISKRIMINEERIMISE TUVASTAMISEST
- TEAVITAN OSAPOOLI NENDE ÕIGUSTEST JA KOHUSTUSTEST, PAKUN LAHENDUSI.
- KASUTATAV OMA ÕIGUSTE EEST SEISMISEL, TÖÖVAIDLUSKOMISJONIS, KOHTUS.
- VÕRDLEN VÕRRELDAVAID INIMESI VÕRRELDAVAS OLUKORRAS.

me. See on eelnevalt, mille le nooruk sooritas hiilgavalt, kuid mis tõi esile olümpiaadi hinnatud pedagoogide kitsarinnalisuse ja ükskõiksuse.

Lubati puudega arvestada

Eriku õpetaja Helen (tegelik nimi toimetusele teada – T.J.), kes iseloomustab poissi kui väga toredat ja hakkajat noorukit, esitas Eriku olümpiaadile 19. jaanuaril. Seejuures andis ta olümpiaadi korraldajatele saadetud kirjas kohe teada, et osalejäl on kuulmispuue. „Kas tal oleks võimalik olümpiaadil osaleda ilma kuulamis-

LOHUTUSEKS ERIAUHIND

Õpetajad lükkavad probleemi lahendamise edasi

■ Võiks ju arvata, et kui nii võrdõigusvolinik kui ka haridusministeerium on selgel seisukohal, et õpetajate žüriil on eksinud, antakse Erikule väljateenitud esikoht, eriti kui see ei nõua ka ühelteki teiselt õpilaselt auhinna äravõtmist.

■ Nii aga ei juhtunud. Pärast voliniku sekkumist võttis Eriku õpetajaga ühendust Viljandi inglise keele aineõpetajate ühenduse juhatusel liige Enna Audova, kes teatas talle, et hoolimata selgest diskrimineerimisjuhtumist ei saa Erik esikohta, vaid lohutuseks ainult eriauhinna.

■ Eesti Päevalehele ütles Audova, et ta küll teab võrdõigusvoliniku analüüsist, mille sai kät-

tuse liige on puhkusel ja Audova üksi midagi ei otsusta. Ajakirjaniku küsimuse peale, kas võrdõigusvoliniku ja haridusministeeriumi väljastatud selget diskrimineerimishinnangut arvestades on veel üdse midagi arutada, vastas Audova, et seda ta enam kommenteerida ei taha.

■ Siiski tunnistas ta, et Eriku auhinnata jätmine on jätnud halva mulje, kuid kordas taas väidet, et Erikule auhinna andmine oleks solvanud teisi lapsi. Audova ei osanud põhjendada, kuidas täpselt Eriku diskrimineerimiseni jõuti. Ühe põhjusena märkis ta, et Eriku olümpiaadile registreerimise ja võistluse vahele jäädud kahe nädala looksul poleks

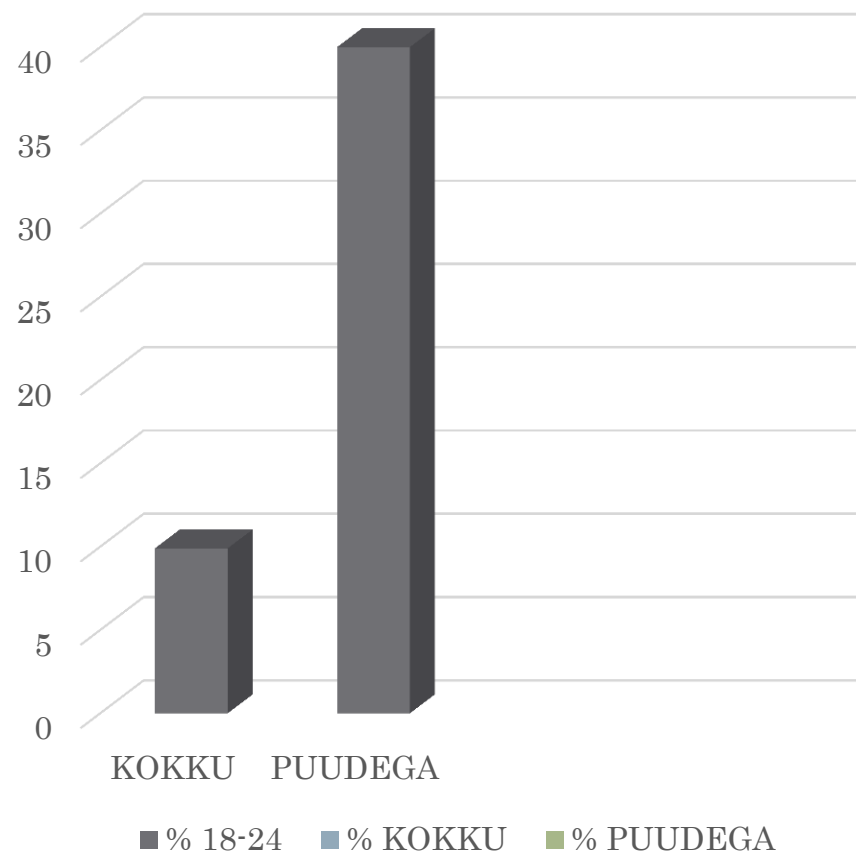

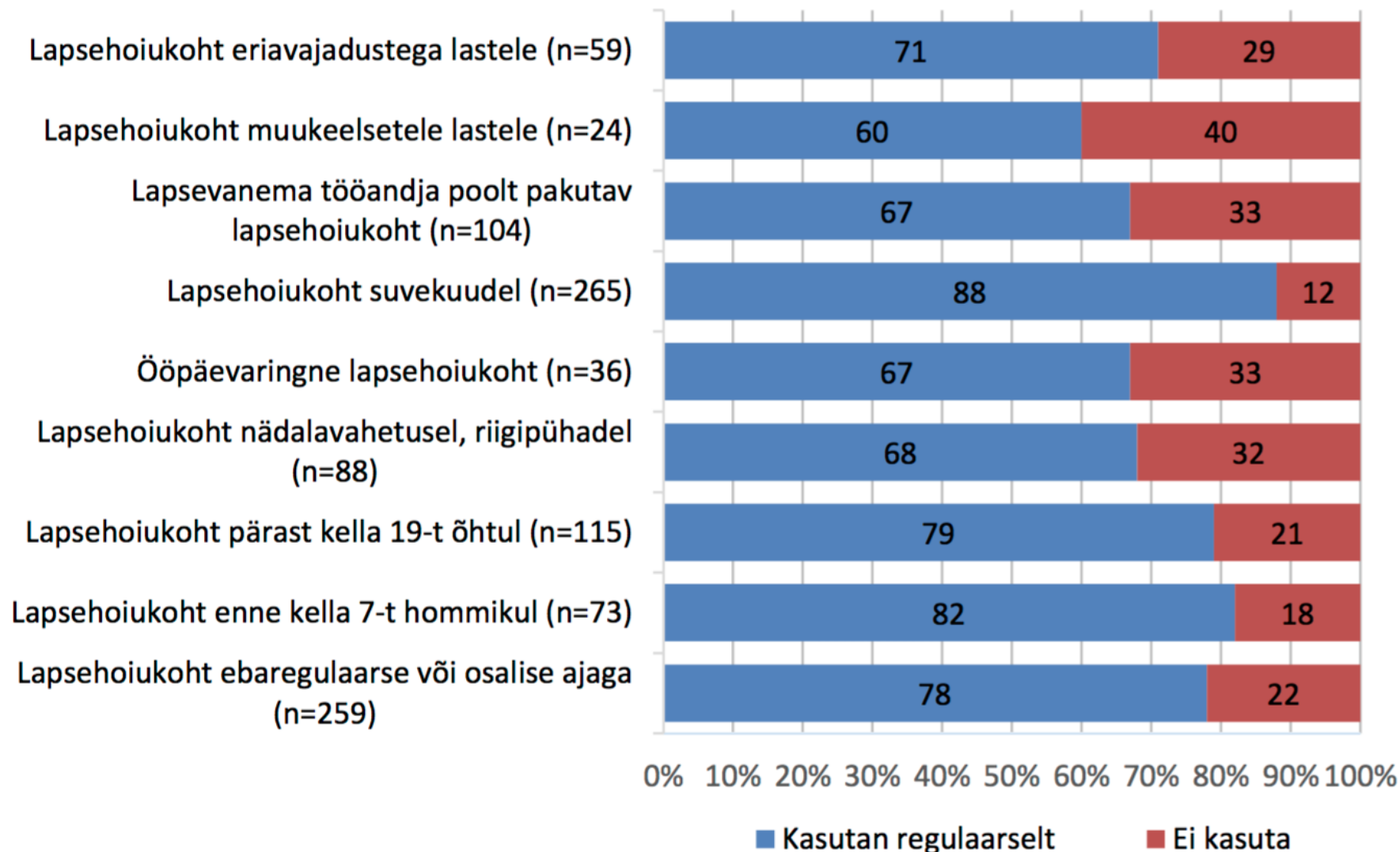
MIS MÕTTES EHITAB AVALIK SEKTOR AASTAL 2016 LIGIPÄÄSMATU HOONE / AVALIKU RUUMI ?

AUGUD TEADMISTES

- PÕHIHARIDUS JÄÄNUD POOLELI 18-24 AASTASTE HULGAS (2013) 9,9%, SIIS AMETLIKU TEGEVUSPIIRANGUGA INIMESTE HULGAS 40%.
- LASTEAIATEENUS, PUUDUVAD ANDMED ALATES 1,5 ELUAASTAST. Alla 3-aastastest Eesti lastest osales 2010. aastal formaalses lapsehoius 21%, mis on ELis seatud eesmärgist 12 protsendipunkti madalam.
- EI KOGUTA ANDMEID INIMESTE KOHTA, KES EI SAA VAJALIKKE SOTSIAALTEENUSEID (2009 UURING: CA POOLED, KES TAOTLESID, EI SAANUD TEENUST).
- KUTSEHARIDUSES 4%, KÕRGKOO LIS 0,5% HEV.

Joonis 40. Regulaarse vajadusega lapsevanemate võimalused vastavat eriilmelist lapsehoiukohta kasutada (%)

KELLEL ON EESTIS HEA, KELLEL PAREM?

VÕRDÕIGUSLIKKUSE MÕÕTMISE MUDEL

veebitent aitab teida vastuseid, kuidas olla võrdset kohtlemist ja mitmekesisust austav tööandja

Kuidas edendada head töökultuuri

Värbamine

Palk

Edutamine

Lapsevanemaks olemine

Puudega töötaja

Töösuhte lõpetamine

Ahistamine

Diskrimineermisvaidlused

Hea tööandja

Juh

Puudega töötaja

- + Kas töökohad peavad olema juurdepääsetavad puudega inimesele ka siis, kui ühtegi puudega töötajat organisatsioonis ei tööta?
- + Kas puudega töötaja jaoks peab lisaks tema isiklikele töövahenditele kohandama ka muu (töö)keskkonna (ühisruumid, ühisüritused jms)?
- + Kas värbamisel tohib kõrvale jätta vajaliku kvalifikatsiooniga kandidaadi, kellel on puue, kui tööandja ei ole loonud talle töötamist võimaldavaid tingimusi?
- + Kas füüsilist jõudu nõudva töö puhul tohib kandidaatide seast kõrvale jätta naised, puudega inimesed, vanemaealised inimesed?
- + Kas tööandja võib inimest kohelda ebasoodsamalt seoses tema lähedase (nt lapse, vanema) puudega?

STRUKTUURSED MURED

- SÜSTEEM ON HÄGUS VÕI PUUDUB – TEENUSTE JA LAHENDUSTE KIRJELDUSED INIMESEST LÄHTUVALT, TÄPSELT KOKKU LEPITUD RAHASTUSE VASTUTUS.
- HARIDUS, SH ALUSHARIDUS - ÜHTLUSKOOLOKS
- AVALIK RUUM, AVALIKU SEKTORI HOONED, AVALIKU SEKTORI TÖÖKOHAD - LIGIPÄÄSETAVATEKS
- TÖÖTAMISE TOETAMISE TEENUSTE ARENDUS - KESTLIKEKS

www.vordoigusvolinik.ee/siia-saab/

- HEA TAHE MÄRK: kas sinu ruumidele, sündmustele ja infole saab ligi ka erivajadustega inimene
- Vaata veebis kontrollküsimusi ja testi end
- Vajadusel tee oma keskkonnas ja info edastamisel muudatusi.
- Ka väike muudatus on samm parema ligipääsu poole.
- Heade mõtete ja lahendustega saavad aidata asjatundjad. Et olla kindel, tee audit.

Vabadus liikuda, saada infot & suhelda.

Kõigile.

vordoigusvolinik.ee

Palun pöördu julgesti!

Liisa Pakosta

Liisa.pakosta@svv.ee

6269059; 5026191